

В. І. ЯРОВА, канд. екон. наук, доц., НТУ «ХП» *К. В. ОТІНОВА*, магістр НТУ «ХП»

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто економічну сутність ефективності господарської діяльності і методичні підходи до її оцінки з урахуванням ступеня результативності використання фінансовогосподарських ресурсів виробничих підприємств

The economic essence of efficiency of economic activity and methodical going is considered near its estimation taking into account the degree of effectiveness of financial and economic resources of industrial enterprises

Постановка проблеми. Успішне функціонування виробничих підприємств потребує забезпечення їх економічної стабільності та подальшого розвитку на підставі раціонального розподілу й ефективного використання ресурсів, створення на підприємстві умов, які б забезпечили йому подальше посилення конкурентоспроможності. У цьому контексті необхідна розробка єдиної методики аналізу ефективності господарської діяльності підприємств з урахуванням їх галузевої специфіки і сучасних методів проведення досліджень.

Методологія. В закордонній економіці даному питанню приділяється значна увага вже давно, але зараз актуальність теми визначається і вітчизняними ученими-економістами, такими як, Федосова В.М., Бутинець Ф.Ф., Головка Т.В., Лапіна В.В., Лановий В.Т., Білик М.Д., Шеремет О.О., Подольська В.О., Яріш О.В. та ін. Ними виявлені особливості ефективності функціонування підприємств у ринковому просторі, запропоновані методи оцінки і розрахунку показників, зроблені дослідження чинників, що обумовлюють рівень ефективності підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективність виробничо-господарської діяльності характеризує загальні результати господарювання, ступінь використання матеріально-технічних і трудових ресурсів, віддачу довгострокових капітальних вкладень та рівень поточних витрат на виробництво і реалізацію продукції (надання послуг). Результативність бізнесово-фінансової діяльності підприємства має відбивати рівень його прибутковості і рентабельності виробництва, динаміку в часі показників фінансового стану та фінансової стійкості.

Вимірювання загальної ефективності діяльності підприємства методологічно пов'язане перш за все з визначенням критерію і формуванням відповідної системи показників. Критерій -це головна ознака і міра визначення вірогідності пізнання суті ефективності виробництва, у

відповідності з якими здійснюють кількісну оцінку її рівня. Суть проблеми підвищення ефективності виробництва (продуктивності виробничо-економічної системи) полягає у тому, що на кожну одиницю витрат - трудових, матеріальних, фінансових – досягати максимально можливого збільшення обсягу виробництва або доходу. Виходячи з цього єдиним народногосподарським економічним критерієм ефективності виробництва можна вважати зростання продуктивності суспільної праці.

В Україні не існує офіційної та загально визнаної методики комплексної оцінки результатів різних видів підприємницької діяльності. Проте можна орієнтуватись на наступні положення методики. Об'єктами економічного аналізу більшості підприємницьких структур виробничого спрямування мають бути: організаційно-технічний рівень і обсяг виробництва; використання основних фондів і виробничих потужностей, матеріальних ресурсів; досягнутий рівень продуктивності праці; собівартість продукції; прибутковість, рентабельність; фінансовий стан і його стійкість.

Для обчислення показників ефективності підприємницької діяльності потрібно мати необхідну сукупність первинних показників, які відображають реальні виробничі процеси та стан системи господарювання за всіма її напрямками. Основним джерелом інформації для комплексного економічного аналізу виробничо-господарської діяльності є дані оперативного обліку всіх видів ресурсів і витрат, основних результатів та балансу підприємства за станом на відповідну дату.

При формуванні системи показників ефективності виробництва, виробничо-господарської діяльності підприємства бажано дотримуватись певних принципів. До них можна віднести: забезпечення взаємозв'язку критерію і системи конкретних показників ефективності виробництва; відображення ефективності використання усіх видів ресурсів, що застосовувались при виробництві; важливість застосування показників ефективності в управлінні різними ланками виробництва; виконання найбільш важливими показниками стимулюючої функції у процесі використання наявних резервів зростання ефективності виробництва.

Висновки. Підхід до оцінки ефективності функціонування виробничого підприємства має бути всебічним, з виділенням найважливіших показників діяльності і виявленням в рамках аналізу ресурсного потенціалу підприємства.

Список літератури: 1. *Бырицкая Н.* О сущности и оценке экономических процессов производства // Экономические науки.- 2002. – № 6. – С. 12 – 20. 2. *Добровинский Б.* Экономическая эффективность: критерий и показатели // Мировая экономика и международные отношения.- 2002. – № 10. – С. 103 – 112. 3. *Каплан Р.С.* Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / Каплан Р.С., Нортон Д.П. -М.: Альбина Бизнес Букс, 2008. - 478 с. 4. *Константинова Л. М.* Методика построения обобщающего показателя экономической эффективности // Вестник статистики.- 2002. – № 4. – С. 37 – 46. 5. *Овчиников Г., Павлов П., Трифонов Д.* Критерий и показатели экономической эффективности производства // Вопросы экономики.-2002.-№ 11.-С.110-118. 6. *Романчук А.* Аналіз ефективності діяльності підприємств промисловості // Економічний аналіз: Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу Тернопільського Національного економічного університету. – 2007. – Випуск 1 (17). – Тернопіль :

Економічна думка, 2007. – С. 270–275.

Надійшла до редакції 07.11.10